

ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ПРОЦЕДУР АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОВОГО БУДІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

Юрій Васильович ТАРАСЮК,

заслужений юрист України

<https://orcid.org/0000-0001-8352-7120>

Проблематика правових процедур загалом та адміністративно-правових зокрема, вже достатній час перебуває у полі зору дослідників. Це обумовило появу різних підходів до розуміння їх сутності та основних властивостей, а також призначення і місця цих процедур в системі засобів права. Процедура завжди пов'язується з якоюсь діяльністю чи процесом, що відбувається у певному заздалегідь визначеному порядку або послідовності. Це стосується і процедур у сфері забезпечення житлового будівництва в Україні.

В.Я. Малиновський пише, що під процедурою найчастіше розуміють порядок здійснення дій, необхідних для реалізації поставленої цілі, вирішення конкретного завдання. Відносно органів виконавчої влади процедури визначають стадії, їх цілі, послідовність і часові межі, конкретні дії на кожній стадії, підстави здійснення і взаємозв'язок цих дій, засоби їх оформлення та фіксації. Процедури можуть вимагати здійснення й чисто ритуальних дій для надання процесу особливої урочистості [1, с. 421]. Як зазначає Р.С. Алімов, правова (юридична) процедура – це система правових відносин, що складаються в певній послідовності, направлених на досягнення правового результату, який може виражатися у формуванні юридичних норм, утворень або припиненні певних правовідносин (головних для процедури), запобігання правопорушенням, також в інших, правових наслідках [2, с.19]. В.М. Протасов підкреслює, що у найзагальнішому вигляді процедуру в праві можна визначити як порядок здійснення тієї чи іншої юридичної діяльності [0, с.26]. Реалізація практично всіх різновидів соціальних норм, зауважує правник, потребує процедур і відповідних процедурних норм. Ритуали, церемоніали, інші обряди – все це види процедур, пов'язаних із соціальним регулюванням. Водночас процедурність (як і нормативність) знайшла найбільш повне вираження у правовому регулюванні, де існують цілі процедурні галузі: цивільне процесуальне право, кримінально-процесуальне право та ін. І в цьому плані процедурно-правовий механізм виступає як невід'ємна частина, як найважливіший внутрішній («спеціальноюридичний») механізм системи правового регулювання. Для останньої процедурний механізм має наскрізне значення: він забезпечує дію всіх її трьох блоків – регулятивного, охоронного, правотворчого [3, с. 72]. Юридична (правова) процедура, на думку правознавця, являє собою систему, яка: а) орієнтована на досягнення конкретного правового результату; б) складається з послідовно змінюючих один одного актів поведінки і як діяльність внутрішньо структурована правовими відносинами; в) володіє моделлю (програмою) свого розвитку, попередньо встановленою на нормативному або

індивідуальному рівні; г) ієрархічно побудована; д) постійно знаходиться в динаміці, розвитку; е) має службовий характер: виступає засобом реалізації основного для неї правового відношення [3, с. 72]. Схожу позицію щодо правової процедури наводить О.С. Лагода. Вчений зазначає, що з правової точки зору процедура – це регламентований юридичною нормою порядок дій або регулювання відповідних суспільних відносин у сфері правозастосування. Правова процедура характеризується такими ознаками: попередньо визначена модель її застосування у реальному житті, через яку досягається необхідний результат; юридична сила, тобто норми, що визначають процедурну діяльність, закріплені у законі, як і основні; межі регулятивного «впливу» процедурних норм. Процедурні норми не торкаються змістової (внутрішньої) сторони реалізації основних норм, лише передбачають зовнішній процес їх впровадження; синхронність, тобто з виникненням основної норми відразу приймається процедурна. Це забезпечує нерозривність правотворчості та правореалізації, теорії та практики; законність – відповідність процедури нормативній моделі, закріпленій у нормативно-правовому акті; ознака демократизму правової процедури стосується лише тих, які є шляхом до реалізації владних відносин [4, с.12-13].

Основними характерними ознаками адміністративної процедури є такі: має правовий характер, оскільки принципи та правила, що визначають адміністративну процедуру, містяться в приписах нормативно-правових актів; містить норми, що регламентують як діяльність суб'єкта публічного адміністрування, так і поведінку приватних осіб; спрямована на прийняття адміністративного акта суб'єктом владних управлінських повноважень; застосовується для вирішення конкретної адміністративної справи; має основним призначенням забезпечення ефективної реалізації прав приватних осіб і унеможливлення їх порушення; тягне за собою настання зовнішніх наслідків, тобто застосування процедурних правил породжує права й обов'язки осіб, які знаходяться поза системою публічного адміністрування; має, як правило, безспірний характер, тобто завдяки адміністративній процедурі вирішуються позитивні управлінські справи [5, с.7]. На думку І.В. Бойка, О.Т. Зими, О.М. Соловійова, винятком є процедура розгляду скарг, оскільки при оскарженні рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів публічного адміністрування у сторін правовідносин, що регулюються процедурними нормами, існують різні уявлення про те, як слід вчинити в конкретній адміністративній справі [5, с. 7-8].

Отже, враховуючи викладене, можна дійти висновку, що, незважаючи на відсутність у наукових колах єдиного підходу до визначення поняття «адміністративна процедура», більшість дослідників, все ж таки, у своїх міркуваннях виходять з того, що така процедура являє собою певну послідовність, порядок вчинення тих чи інших дій у сфері державного управління, з метою досягнення певного, юридично значущого, результату. Звідси, процедури адміністративно-правового забезпечення житлового будівництва в Україні являють собою встановлений чинним законодавством порядок (послідовність) вчинення публічними та приватними суб'єктами юридично значущих дій з метою вирішення тих чи інших справ у сфері публічного управління житловим будівництвом. Тобто

процедури визначають те, у якому порядку, в якій саме послідовності суб'єкти правових відносин, що складаються та реалізуються у зазначеній сфері, повинні здійснювати свої повноваження, для того, щоб досягти необхідного результату.

Тож, встановлення процедур адміністративно-правового забезпечення житлового будівництва має на меті забезпечити: по-перше, чіткий та зрозумілий порядок доступу приватних суб'єктів до діяльності із житлового будівництва; по-друге, прозорий та контрольований порядок реалізації компетентними суб'єктами своїх владних повноважень (нормотворчих, правозастосовних та ін.) у сфері управління житловим будівництвом. Зокрема, забезпечити законний, доцільний та ефективний порядок втручання суб'єктів владних повноважень в діяльність суб'єктів житлового будівництва; по-третє, законний та дієвий порядок притягнення до відповідальності осіб, винних у вчиненні правопорушень у сфері будівельної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Малиновський В.Я. Державне управління: навчальний посібник. Вид. 2-ге, доп. та перероб. К.: Атіка, 2003. 576 с.
2. Алімов Р.С. Процедури в адміністративному праві України: теорія і практика: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Донецький інститут внутрішніх справ. Донецьк, 2002. 164 с.
3. Протасов В.Н. Теория права и государства. Проблемы теории права и государства: Вопросы и ответы. М.: Новый Юрист, 1999. 240 с.
4. Лагода О.С. Адміністративна процедура: теорія і практика застосування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Національний ун-т держ. податкової служби України. Ірпінь, 2007. 187 с.
5. Бойко І.В., Зима О.Т., Соловійова О.М. Адміністративна процедура: конспект лекцій / за заг. ред. І.В. Бойко. Харків: Право, 2017. 132 с.